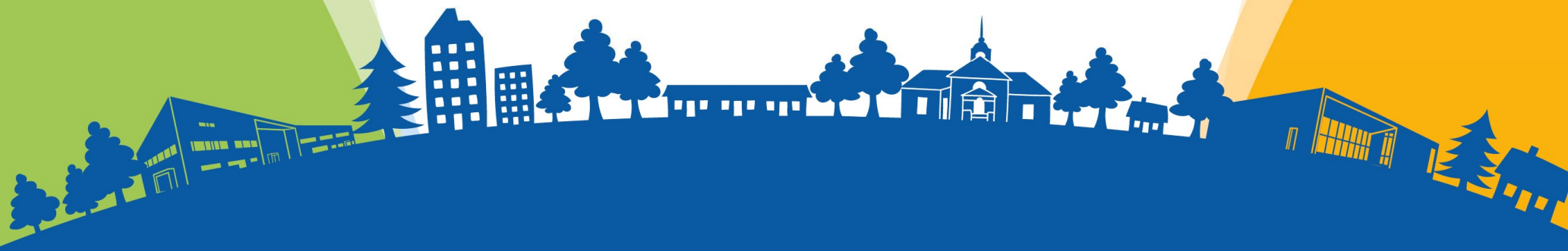

NUUKA-ohjausryhmän esitys kunnan talouden tasapainottamiseksi 2023-2026

Kunnanhallituksen esitys valtuustolle 14.6.2023

Nurmijärvi
– *paremman arjen ilmiö*

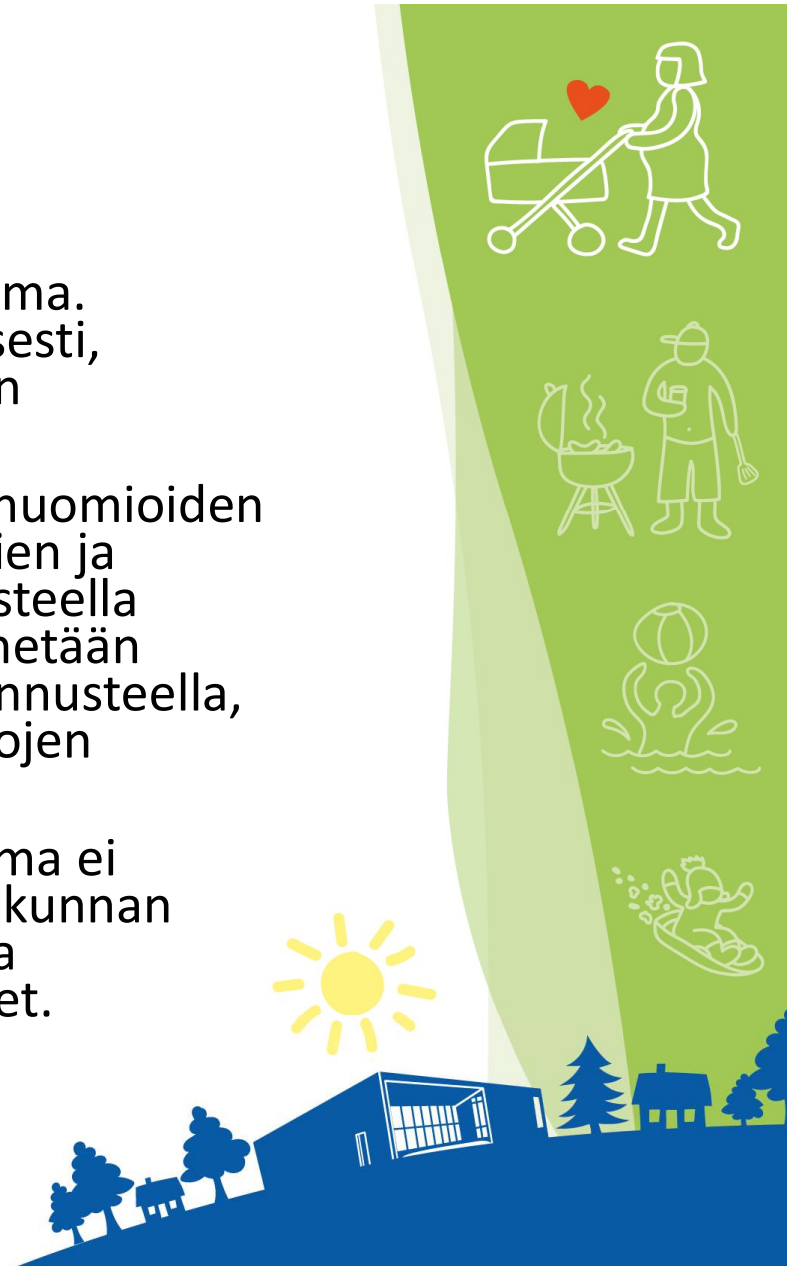
Valtuuston toimeksianto ja selvitystyön perusteet

- Nurmijärven kunnan käyttötalous on kääntymässä pysyvästi alijäämäiseksi. Yleinen talouden alivireinen kehitys ja inflaatio vaikuttaa kasvavasti kunnan menoihin.
- Talouden ahdinkoa lisäävät henkilöstö- ja rahoituskustannusten nousu sekä raskaasta investointiohjelmasta johtuva poistojen suurentuminen.
- Kunnan velkataakka on kasvanut koko 2000 –luvun ja uhkaa kasvaa vuosikymmenen loppuun mennessä kaksinkertaiseksi. Tämä tarkoittaa kunnalle merkittävää rahoitusriskiä korkokustannusten kehittymisen myötä.
- Kunnanvaltuusto päätti marraskuussa 2022 käynnistää Nurmijärven kestävän kasvun (NUUKA) –ohjelman päivitystyön ja nimesi hankkeelle poliittisen ohjausryhmän ohjaamaan valmistelutyötä.
- Työn käynnistyessä tehty talousanalyysi osoitti, että Nurmijärven kunta on elänyt nuukasti, joka näkyi edullisina yksikkökustannuksina esimerkiksi perusopetuksessa. Tämä tarkoittaa, että Nurmijärvi on jo sopeuttanut talouttaan ja ns. helpot keinot on käytetty.
- **Selvitystyön tavoitteena oli löytää kunnan palveluista säästö- ja sopeutuskohteita noin 9 miljoonan euron edestä. Ohjausryhmä ei rajannut mitään sopeutuskeinoa pois.**

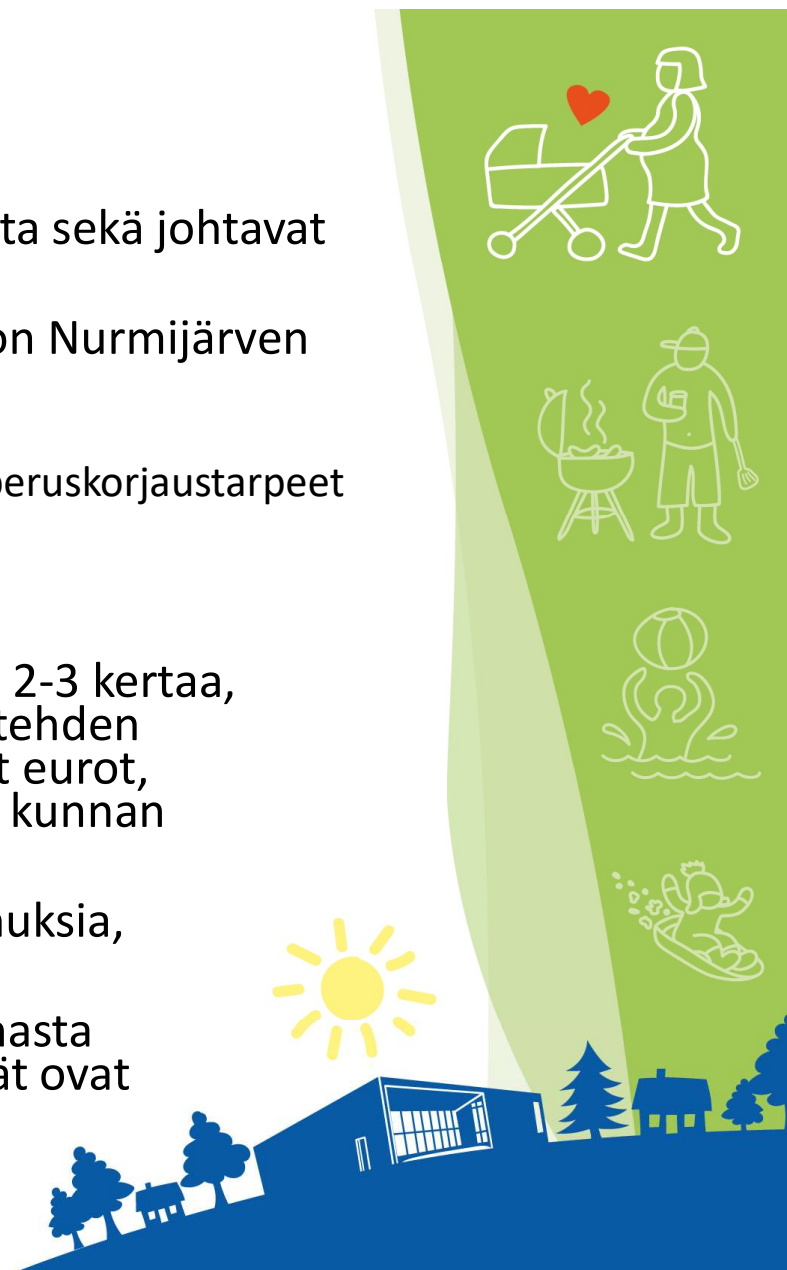
Työn toteutus

- Selvitystyön pohjaksi laadittiin talousanalyysi ja painelaskelma. Alkuanalyysissä Nurmijärven kuntaa tarkasteltiin objektiivisesti, julkisista talous-, toiminta- ja väestötilastoista kerätyn datan perusteella.
- Panielaskelmassa tarkastellaan kunnan talouden kehitystä huomioiden väestörakenteen muutokset (ikäntyminen), valtionosuuksien ja verotulojen kehitys sekä toteutuneiden kustannusten perusteella laskettu kustannusten kasvutrendi. Panielaskelmaa täydennetään kunnasta saatavalla datalla kuten talousarvion toteutumaennusteella, rahoituskustannustiedoilla sekä mahdollisilla sopeutuskeinojen tiedoilla.
- Panielaskelman avulla arvioitiin sopeutustarve. Panielaskelma ei kuitenkaan ole ennuste, vaan sen toteutumiseen vaikuttaa kunnan omien toimien lisäksi yleinen talouskehitys, valtionosuus- ja verotulopäätökset sekä esim. työehtosopimusten muutokset.

Työn toteutus (jatkoa)

- Sopeutuskeinojen keräämiseksi haastateltiin johtavia viranhaltijoita sekä johtavat poliittiset päättäjät.
- Haastatteluista nousi neljä isompaa teemaa, joiden johtamisella on Nurmijärven kunnan talouteen merkittävät vaikutukset
 - Nurmijärven kasvun hinta
 - Palvelujen järjestäminen (palveluverkko, tilatehokkuus, investointi- ja peruskorjaustarpeet huomioiden)
 - Omaisuuden hallinta ja ylläpito, omistajaohjaus
 - Henkilöstö
- Teemoja on työstetty työryhmissä. Työryhmät ovat kokoontuneet 2-3 kertaa, jonka lisäksi yksittäiset viranhaltijat ovat auttaneet valmistelussa tehden pyynnöstä erilaisia koonteja ja selvityksiä. Kaikki keinoissa esitetyt eurot, toiminnalliset tiedot, neliömäärät, kustannusarviot yms. on saatu kunnan tiedoista.
- Poliittinen ohjausryhmä on ohjannut valmistelua pyytäen tarkennuksia, lisälaskelmia ja eri vaihtoehtoja.
- Työn lopuksi ohjausryhmä valitsi talouden sopeutuksen näkökulmasta tarkoituksenmukaisimmat keinot sen jälkeen, kun valtuustoryhmät ovat käsitelleet ehdotuksia.

Keinovalikoimasta yleisesti

- Sopeutuskeinot ovat luonteeltaan toimintatapoja muuttavia (esim. talous- ja henkilöstöhallinnon järjestäminen), lakkauttavia (esim. vapaaehtoiset palvelut), juustohöyliä (esim. avustusten vähentäminen) sekä tuloja lisääviä (esim. maksujen ja taksojen korotukset).
- Ohjausryhmä linjasi jo työn alkaessa, **että mitään keinoja ei rajata pois.**
- Valmistelussa tunnistettiin Nurmijärven kunnan haasteet henkilöstön saatavuudessa.
- Panostusta tarvitaan myös uusien (digitaalisten) työkalujen hankkimiseen. Sopeutustyön valmistelussa keskusteltiin myös keinoista, joilla työssä jaksamista voidaan parantaa.
- **Tavoitteena oli tehdä riittävä määrä, riittävän vaikuttavia toimenpiteitä työrauhan varmistamiseksi pitkällä tähtäimellä.**

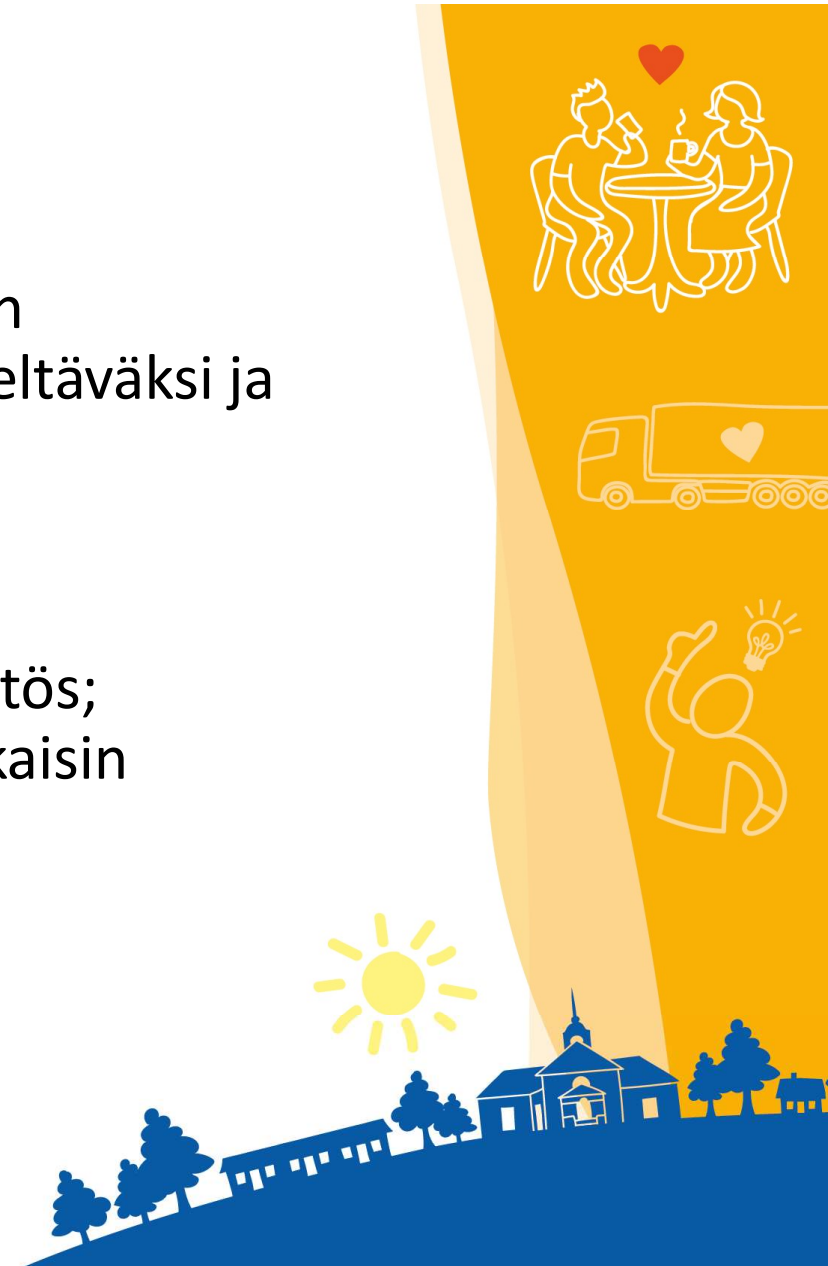
Talouden tasapainottamisen vaikutukset henkilöstöön

- Sopeutusohjelman täytäntöönpanolla tulee olemaan vaikutuksia myös henkilöstöön.
 - Keinovalikoima ei sisällä henkilöstön lomautusta.
- Henkilöstövaikutukset jakautuvat seuraavasti:
 - Palvelujen tuottamis- ja toteutustapojen muutokset vaikuttavat tehtäväkuviin ja tehtäväjärjestelyihin.
 - Työtehtävien suorituspaikka saattaa muuttua
 - Työtä ohjaavaa ohjeistusta päivitetään (ylityökäytännöt, säästövapaiden kerryttäminen jne.)
 - Palvelujen lakkauttamisesta johtuva henkilöstömäärän vähentyminen ensisijaisesti eläköitymisen kautta
 - Määräaikaisen henkilöstön palkkaamisen rajoittaminen
- Nurmijärven kunta käynnistää asianmukaisen YT menettelyn henkilöstövaikutuksista ennen talousarvion 2024 päätöksentekoa.

Päätöksenteko

- Ohjausryhmän kokoama keinovalikoima annetaan kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle käsiteltäväksi ja päätöksentekoa varten.
 - Kunnanhallituksen käsittely 14.6.2023
 - Valtuuston käsittely 21.6.2023
- Sopeutuspakettipäätös on luonteeltaan puitepäätös; yksittäiset keinot päätetään hallintosäännön mukaisin toimivaltuuksin osana talousarviovalmistelua.

Keinovalikoiman pääkohdat

Organisaation kehittäminen

- Työllisyyden hoidon kehittäminen
- Toimielinrakenteen tiivistäminen
- Talous- ja henkilöstöhallinnon keskittäminen sekä hallinnon tehostaminen ml. Järjestelmäuudistukset
- Henkilöstö-teema
- Tukipalvelujen tuotantotapojen muutokset

2.475.000 €
153-165 htv

Kuntalaisten palvelut

- Joukkoliikenteen palvelutason tarkistukset
- Katuvalosaneeraus
- Avoimen varhaiskasvatuksen mitoittaminen kysynnän mukaan
- Alkuluokkatoiminnasta luopuminen asteittain*

854.000 €
14-18 htv

Maksut ja taksat

- Liikuntapaikkojen maksujen tarkastelu.
- Vesimaksujen tarkistaminen
- Hulevesimaksujen käyttöönotto
- Vesi- ja jätevesiliittymämaksujen tuloutus

2.075.000 €

Keinovalikoiman pääkohdat

Avustukset
<ul style="list-style-type: none">• Yksityistieavustukset 100.000 (porrastetusti viidelle vuodelle)• Kissankello 30 000 (porrastetusti kahdelle vuodelle)• Uimahalli 60.000 (20.000€/vuosi)• Vähävaraisten järjestöjen tuki 6.000• Viestinnän sponsorointiavustukset e 5.000• HyväOlo-kortti 35.000• Urheiluseurojen avustukset 21.800• kulttuuripalvelujen avustukset 7.600• Nuorisjärjestöjen avustukset 3.000• HYTE-avustus 5.400• Taiteen perusopetus ja kansalaisopisto 24.000
257.800 €

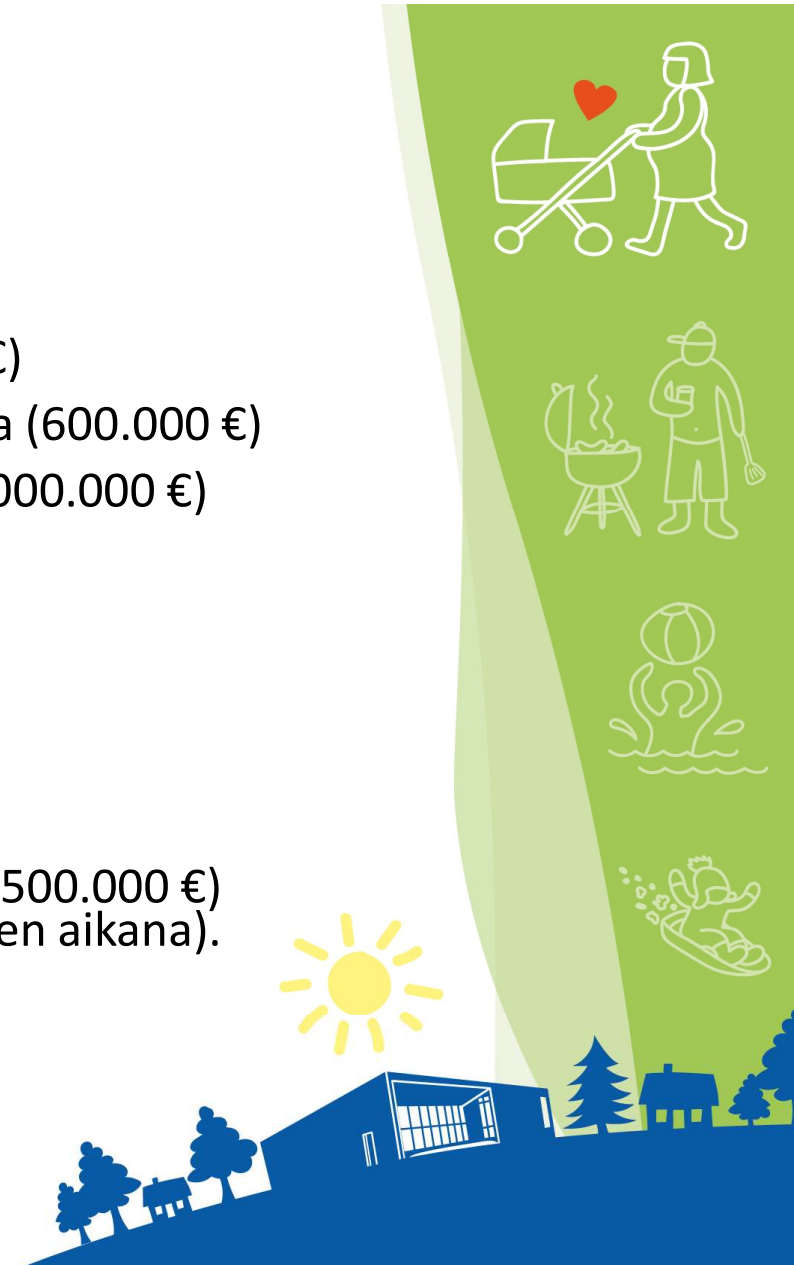
Kunnan omistukset ja kiinteistöt
<ul style="list-style-type: none">• Monikon omistaminen ja toiminnan uudelleen organisointi• Sotekiinteistöjen omistaminen• Kunnan kiinteistöjen rakenneohjelma ja tilatehokkuuden parannushanke• Leirikeskuksesta luopuminen
195.000 €

Verorahoituksen lisäys*
<ul style="list-style-type: none">• Tavoite 9 miljoonan euron sopeutuksesta keinovalikoima kattaa 5.896.800 euroa• Se tarkoittaa 0,2 %-yksikön korotusta vuonna 2027
2.243.200 €

Keinot, joita ei käytetty

- Kotihoidontuen kuntalisän poistaminen (520.000 €)
- Avoimen varhaiskasvatuksen lopettaminen kokonaan (480.000 €)
- Lainojen korkosuojauksen purkaminen yksittäisenä tuloutuksena (600.000 €)
- Metsäkylän, Palojoen ja Valkjärven koulujen lakkauttaminen (2.000.000 €)
- Perusopetuksen sisältöön vaikuttavat keinot mm. (670.000 €)
 - Perusopetuksen tuntikehyksen vähentäminen
 - Perusopetuksen A2 kielen opetuksen lopettaminen
 - Joustavasta perusopetuksesta luopuminen
 - Painotetusta opetuksesta luopuminen
- Siivoustason laskeminen (40.000)
- Yksityistieavustusten lakkauttaminen/merkittävä supistaminen (500.000 €)
Valittiin lievä asteittainen vähentäminen (100.000 € viiden vuoden aikana).

Teemojen esittely

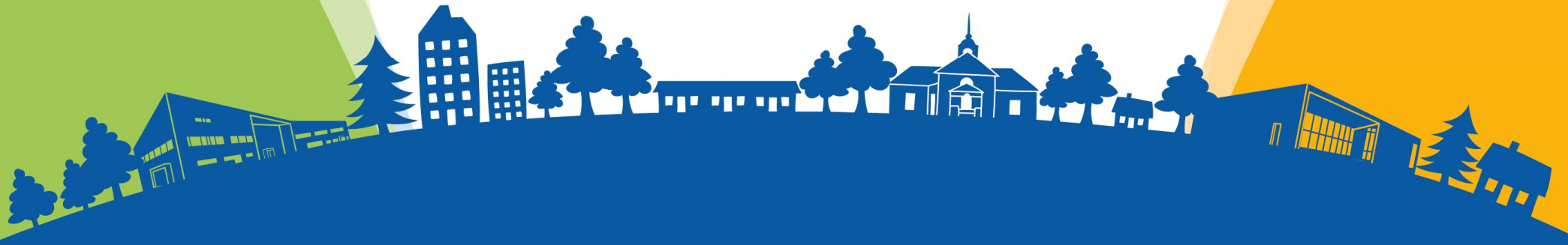
Nurmijärvi
– *paremman arjen ilmiö*

Kasvun hinta

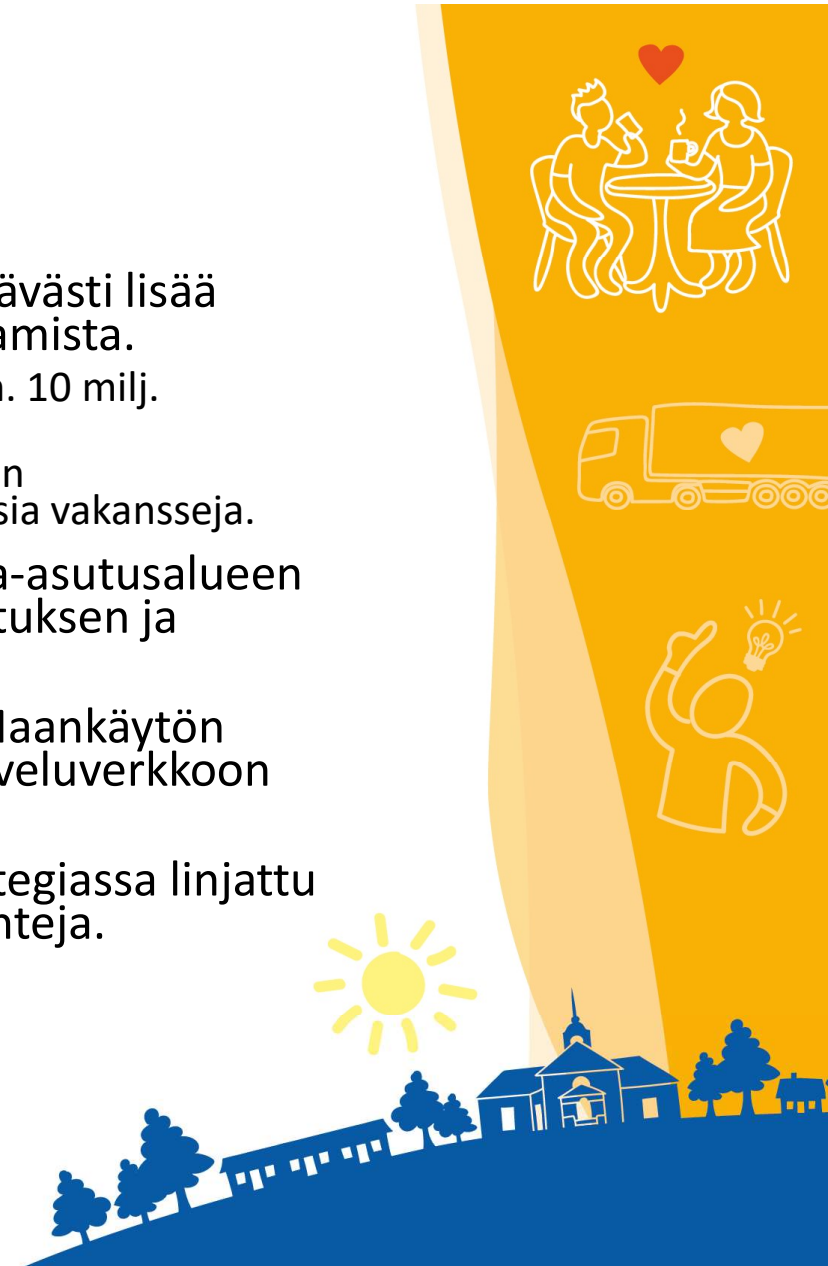

Nurmijärvi
– *paremman arjen ilmiö*

Kasvu strategisena valintana

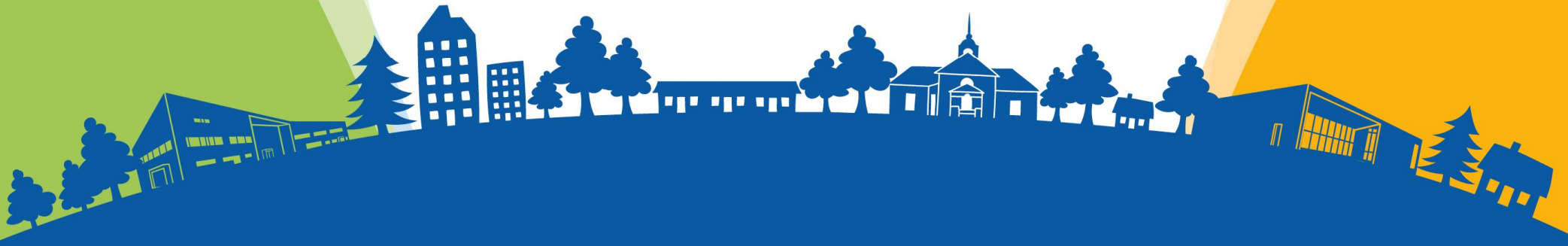
- 1,5 % kasvun tavoittaminen asemakaava-alueilla vaatii merkittävästi lisää resursseja kuntaorganisaatioon ja investointiohjelman kasvattamista.
 - Investointimenojen kasvu nykyiseen investointiohjelmaan nähden n. 10 milj. euroa/vuosi.
 - Investointimenojen kasvattamiselle vaikutus kunnan käyttötalouteen rahoituskustannusten ja poistojen muodossa. Lisäksi edellyttäisi uusia vakansseja.
- Haja-asutusalueen kehittäminen on kunnassa käynnissä ja haja-asutusalueen väestönkasvua toteutetaan osayleiskaavoituksella kunnanhallituksen ja valtuuston päättämien periaatteiden mukaisesti
- Taajamien rakentamista ja kasvua arvioidaan osana MATA:a (Maankäytön tavoiteohjelma) suhteessa kunnan investointiohjelmaan ja palveluverkkoon sekä talouden kantokykyyn.
- Taajamissa tavoiteltu väestönkasvu voi olla pienempi kuin strategiassa linjattu mikäli tavoitteen toteutuminen vaatisi merkittäviä lisäinvestointeja. Taajamien välillä kasvu voi vaihdella suurestikin.

Palvelujen järjestäminen

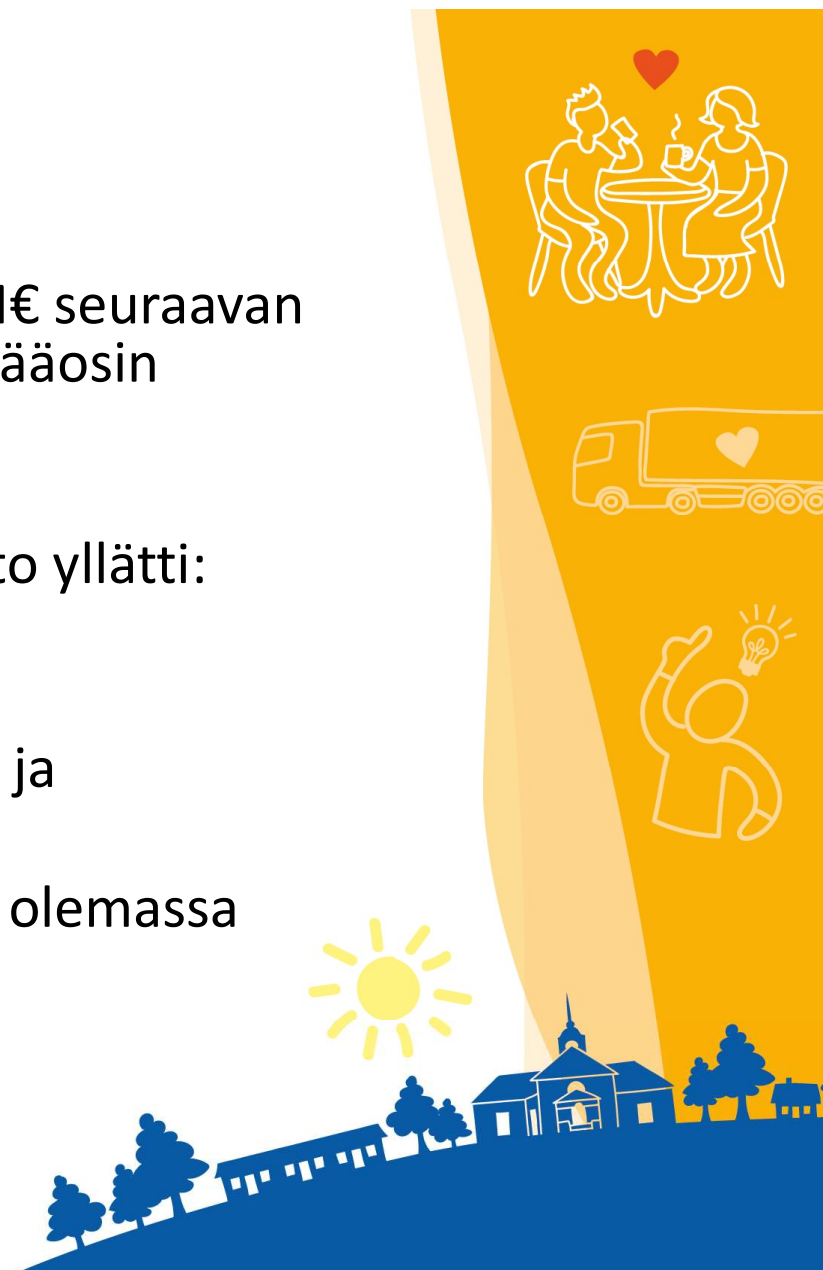

Nurmijärvi
– paremman arjen ilmiö

Palveluverkko

- Kunnan taloussuunnitelmainvestoinnit ovat yli 100 M€ seuraavan kolmen vuoden aikana. Investointiohjelma koostuu pääosin kouluista ja päiväkodeista.
 - Peruskorjauksia ja uusien rakentamista
- Kunnan peruspalvelujen käytössä olevien tilojen kunto yllätti:
 - Korjausvelkaa on merkittävästi (yli 29 miljoonaa euroa)
 - Paikoin tilojen kunto muodostaa jo toiminnallisia riskejä
- Valtuuston päätöksen (3/2020) linjaus, milloin koulu- ja päiväkotiverkkoa tulee tarkastella.
- Nurmijärven kunnan väestönkasvun mahdolluttaminen olemassa oleviin tiloihin

Palveluverkon muutoksissa arvioidut näkökulmat

- Palvelutuotanto
 - Palvelutarpeiden kehitys
 - Henkilöstötarve
 - Tukipalvelut
- Ylläpito (kiinteistökustannukset, pihat ja piha-alueet jne.)
- Investoinnit
 - Uudet kohteet
 - Olemassa olevien perusparannus, korjaus, laajennus
 - Vuokratiloista luopuminen (väistö- ja lisätilat, toimitilat)
 - Rahoituskustannus, poistot, velkaantuminen (alaskirjaukset)
- Palveluverkon toteutumisen muut edellytykset
 - Kaavoitus
 - Kuntalaisten yhdenvertainen ja tasapuolinen mahdollisuus saavuttaa palvelut (etäisyydet, kulkuyhteydet)
 - Yksityisten palveluntuottajien kapasiteetti / hyödyntäminen

Ohjausryhmän linjaus palveluverkosta/ varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksen toiminnan siirtäminen pienistä ja huonokuntoisista yksiköistä suurempiin yksiköihin. Yksi uusista päiväkodeista toteutetaan palvelusetelimallilla ja kaksi rakennetaan kunnan omaan taseeseen.
- Vaiheistus:
 - 1. Vaihe Klaukkalan alueen päiväkotiverkon laajentaminen palvelusetelimallilla.
 - 2. Klaukkalan alueen päiväkotiverkon laajentaminen kunnan omana toimintana.
 - 3. Rajamäen alueen päiväkotiverkon laajentaminen kunnan omana toimintana

Ohjausryhmän linjaus palveluverkosta / perusopetus

- Ohjausryhmä katsoo, että kunnan vetovoima ja imago rakentuvat mahdollisuuteen asua maaseutumaisesti pääkaupungin läheisyydessä.
- Ohjausryhmä toteaa, että pienten koulujen palveluverkkotarkastelu on toteutettu Nuukatyön yhteydessä valtuuston edellyttämässä laajuudessa.
- Kunta huomioi haja-asutusalueiden kehittämisen mm. MATA-työssä. Haja-asutusalueiden kehittämisellä pyritään varmistamaan myös pienten koulujen toimintaedellytykset.
- Mikäli kehitystoimenpiteistä huolimatta haja-asutusalueiden oppilasmäärissä ei tapahdu riittävää positiivista muutosta, käynnistetään jatkossa säännönmukaisesti tarkastelu talousarvioprosessin yhteydessä, mikäli koulujen oppilasmäärät alittavat valtuuston asettamat raja-arvot. Tarkastelussa tulee huomioida alueen kehitysnäkymät (lapsimäärät ja haja-asutusalueen kehitysprosessi) ja oppilaaksiottoalueiden mahdolliset muutokset.
- Mikäli raja-arvot täyttävässä koulussa ilmenee peruskorjaustarve tai kiinteistön kunto heikkenee olennaisesti, niin tarkastelu toteutetaan ennen peruskorjauksesta päättämistä.

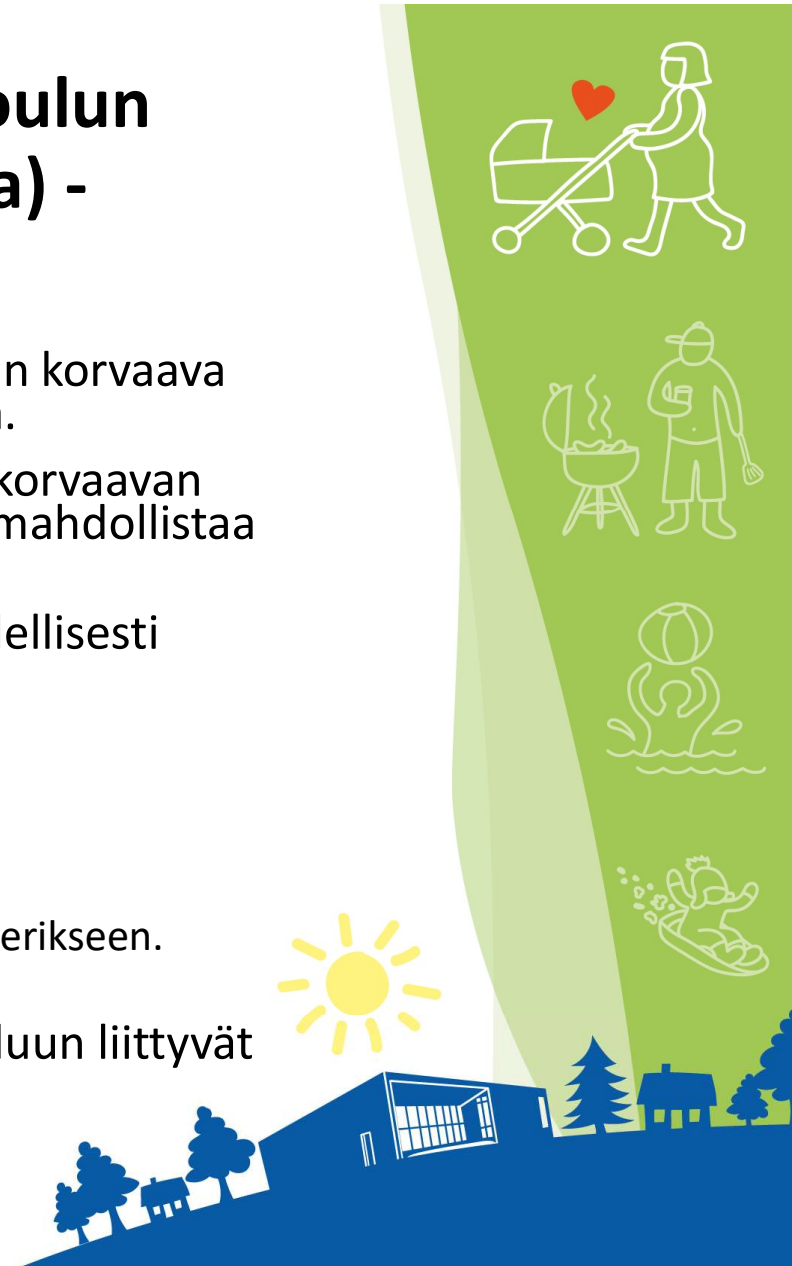
Ohjausryhmän linjaus Klaukkalan yhtenäiskoulun rakentamisesta (sopeutusjakson ulkopuolella)

- Ohjausryhmä näkee, että Urheilupuiston, Klaukkalan ja Syrjälän koulujen kunto antaa perustellun syyn arvioida peruskorjausten korvaamista uudisrakennuksella. Osana valmistelua tutkitaan mahdollisuus sijoittaa oppilaita myös muihin yksiköihin.
- Uudisrakennus on edullisempi verrattuna peruskorjaukseen. Lisäksi pystytään varmistumaan siitä, että tilat ovat terveet ja turvalliset
- **Uudet, terveet, turvalliset ja nykymuotoiseen opetukseen suunnitellut toiminnalliset tilat parantavat opetuksen laatua.**

Ohjausryhmän linjaus Klaukkalan yhtenäiskoulun rakentamisesta (sopeutusjakson ulkopuolella) - jatkoa

- Ohjausryhmä pitää välttämättömänä, ettei Urheilupuiston koulun korvaava investointi viivästy, vaan pikemminkin investointia tulee kiirehtiä.
- Uuden yhtenäiskoulun rakentaminen voi jopa nopeuttaa UPK:n korvaavan investoinnin läpiviemistä, koska Klaukkalan koulun asemakaava mahdollistaa laajentumisen jo sellaisenaan.
- Yhtenäiskoulun rakentaminen Klaukkalaan tulee valmistella huolellisesti osallistaen käyttäjäryhmät ja kuntalaiset valmisteluun.
- Hankesuunnitelma valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä. Hankesuunnitelma sisältää useamman toteutusvaihtoehdon:
 - Klaukkalan yhtenäiskoulu sisältäen UPK, Syrjälä, Klaukkala,
 - Nykyisen hankesuunnitelman mukainen UPK korvaava investointi ja
 - Vaihtoehto, jossa Klaukkala + UPK yhtenäiskoulu ja Syrjälä arvioidaan erikseen.
- Hankeselvityksessä otetaan huomioon ohjausryhmän linjaamat jatkoselvitettävät asiat mm. koulun kokoon ja oppilaiden sijoitteluun liittyvät seikat.

Ohjausryhmän linjaus kirjastoverkosta ja liikuntapaikoista

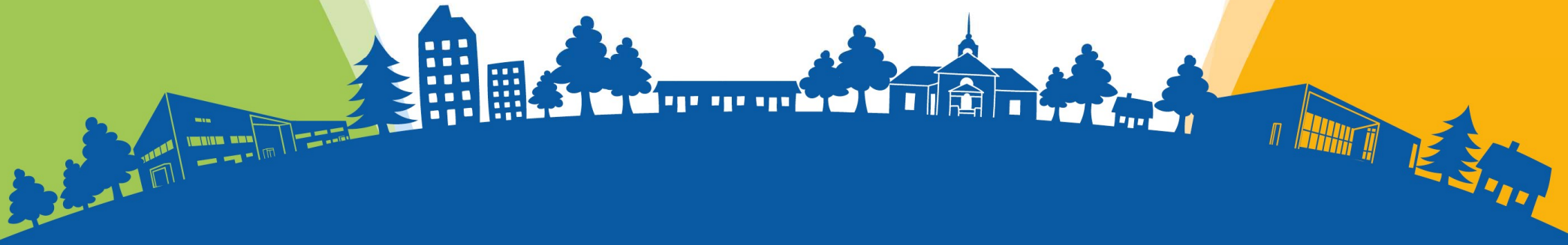
- Ohjausryhmä näkee, että kirjastopalvelut tulee taata taajamissa. Omatoimikirjastotoimintaa laajennetaan mahdollisuuksien mukaan. Henkilöstöä vaativaa aukioloa tarkastellaan tässä yhteydessä.
- Liikuntapaikkoja on määrällisesti paljon verrattuna samankokoisiin kuntiin ja kaupunkeihin. Ohjausryhmä toteaa, että kunta pidättäytyy liikuntapaikkojen uusinvestoinneista.

Omistaminen / omistajaohjaus

Nurmijärvi
– *paremman arjen ilmiö*

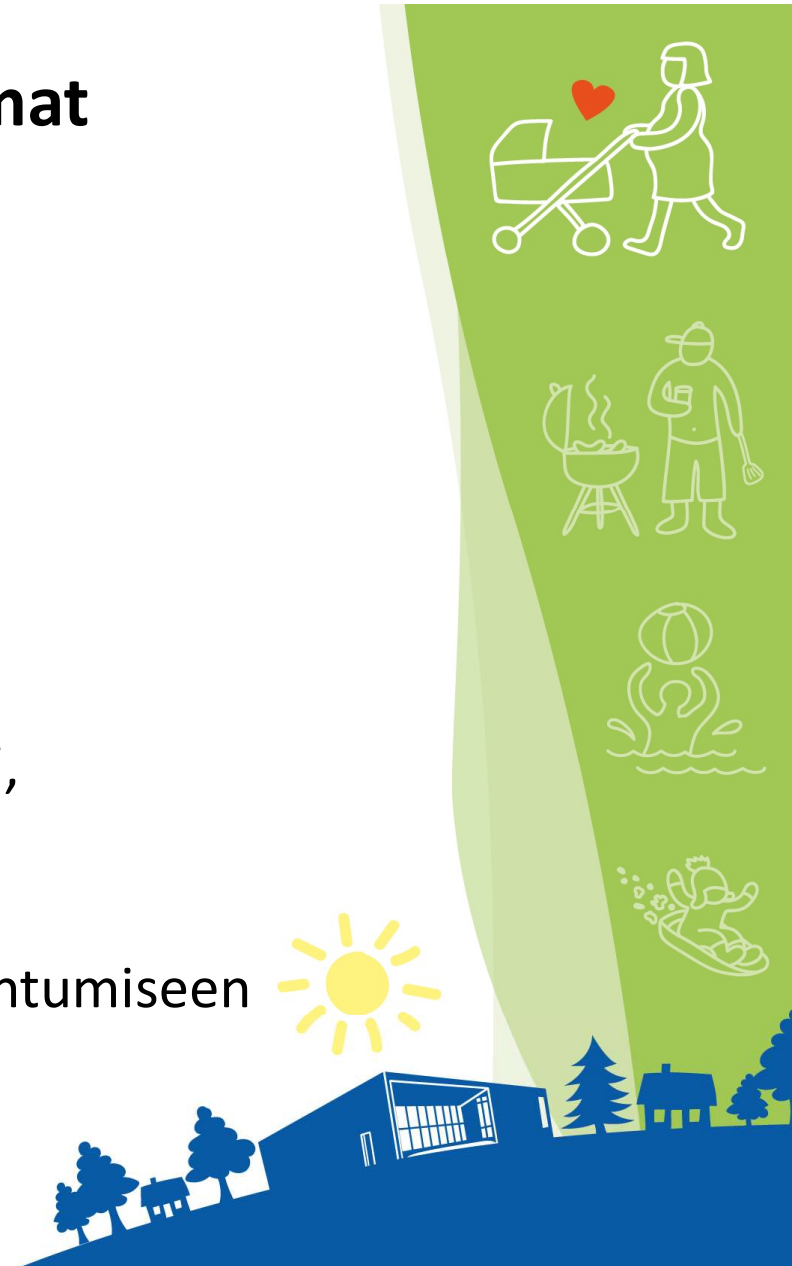
Omistamisen muutoksissa arvioidut näkökulmat

OMISTAJAOHJAUS:

- Miten liikelaitokset, konserniyhtiöt yms. Voivat auttaa sopeutustyössä
- Nurmijärven vesi, Nurmijärven kodit, Aleksia

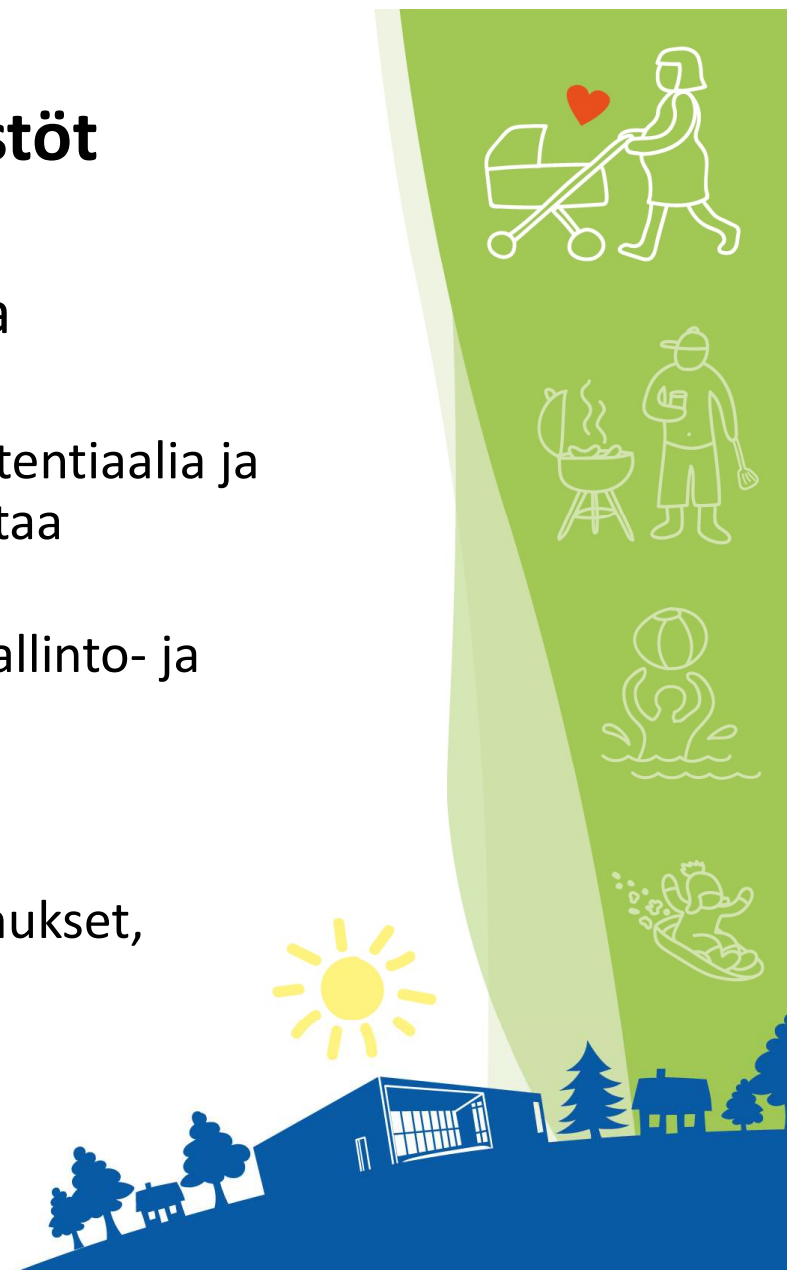
KIINTEISTÖT

- Tyhjiin tai vajaakäytöllä olevien kiinteistöjen myynti, kehittäminen (purkaminen)
- Investointien toteutusmallit
- Investointien vaikutus rahoituskustannuksiin ja velkaantumiseen

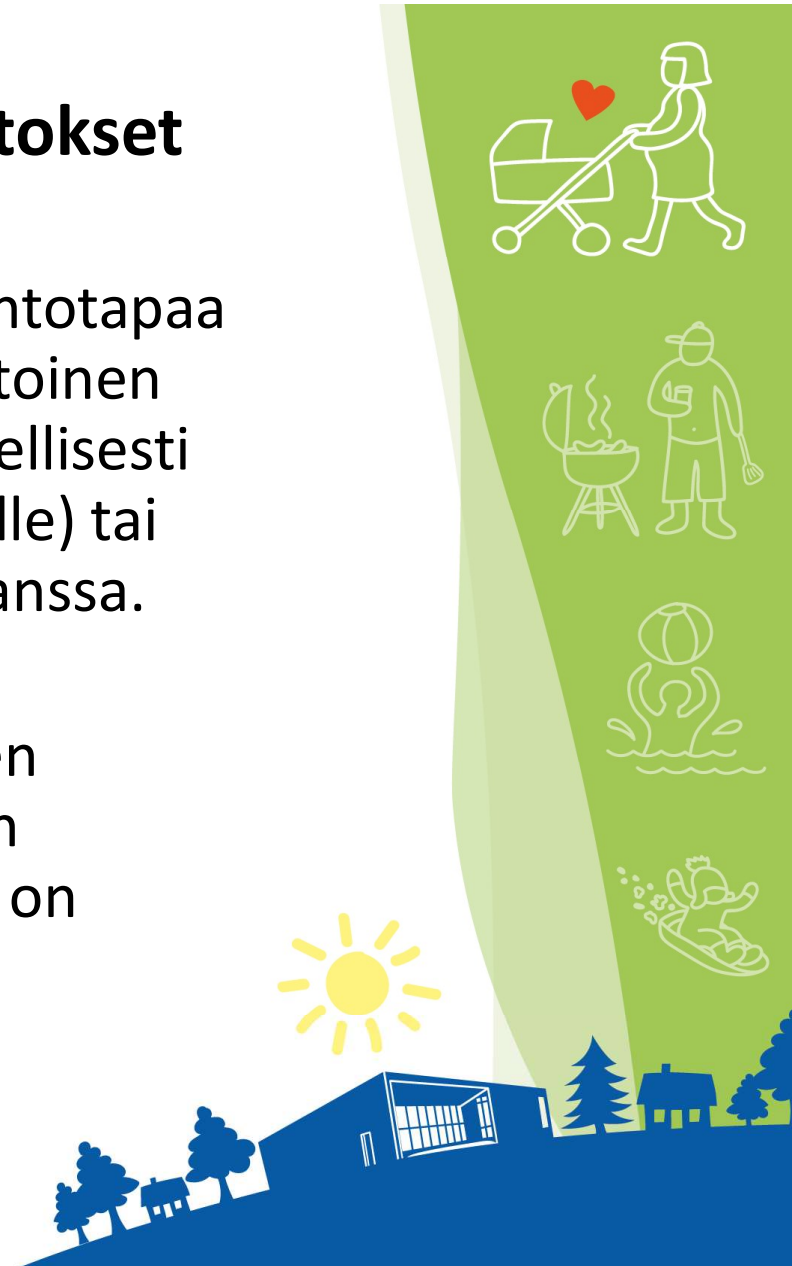
Ohjausryhmän linjaus omistamiseen, kiinteistöt

- Kunnan tulee aktiivisesti ja ammattimaisesti hoitaa kiinteistökehityssalkkua:
 - Käytöstä poistettujen kiinteistöjen, joilla ei ole kaavapotentiaalia ja joita ei ole nimetty kunnan omiin hankkeisiin, tulee laittaa ammattimaiseen myyntiin
 - Kiinteistöjen tilatehokkuutta on parannettava ja mm. hallinto- ja toimistotilaa on vähennettävä merkittävästi.
 - Tyhjillään olevat rakennukset puretaan tai myydään purkukuntoisina
 - Sotekiinteistöihin pyritään saamaan pitkät vuokrasopimukset, jonka jälkeen niiden myyntimahdollisuudet selvitetään

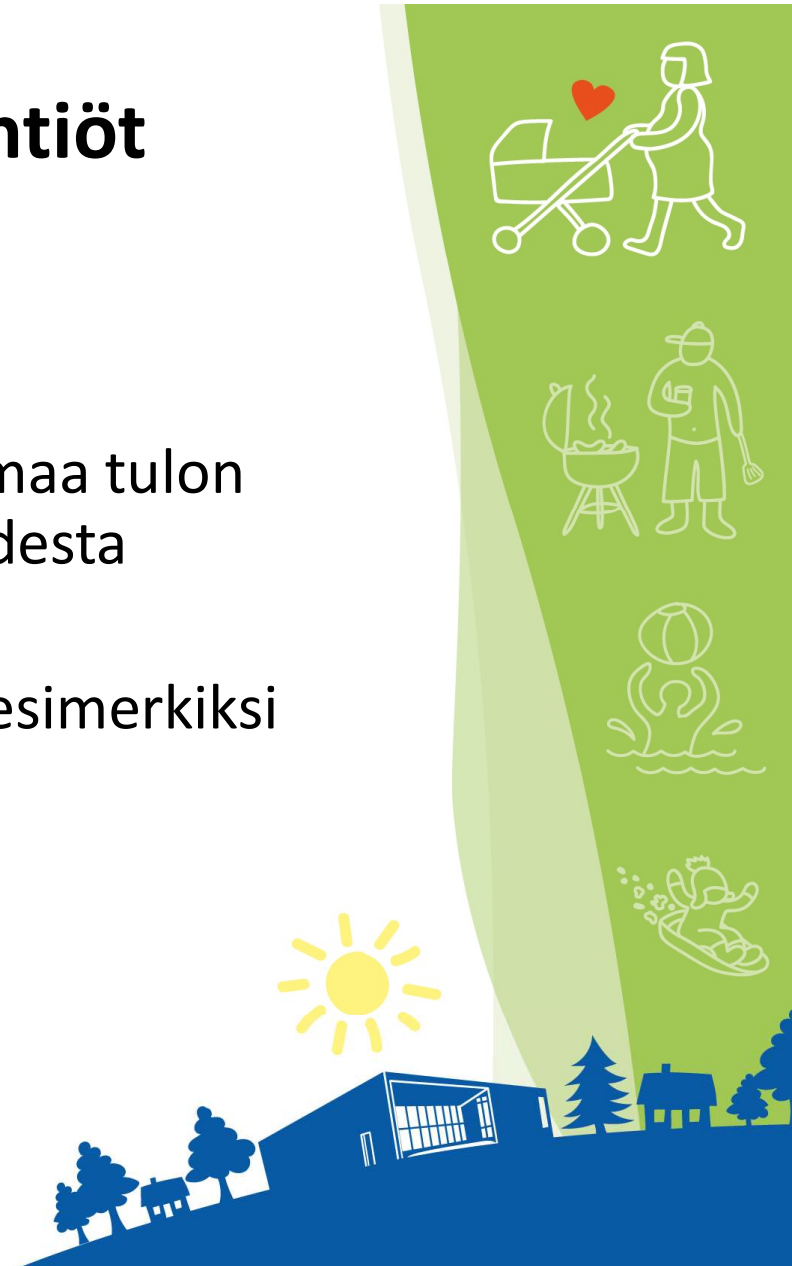
Ohjausryhmän linjaus omistamiseen, liikelaitokset

- Kunnan ruoka- ja siivouspalvelujen (Aleksia) tuotantotapaa tarkastellaan. Mikäli osoittautuu, että markkinaehtoinen tapa tuottaa palvelua on tuotannollisesti ja taloudellisesti edullisempi, palvelut voidaan ulkoistaa (markkinoille) tai tehdä yhteistyössä muiden julkisten toimijoiden kanssa.
- Vesihuollon pitäminen kunnan omistuksessa on omistajapoliittinen valinta. Sekä Nurmijärven veden investoinneilla että tulonkerryttämällä on kunnan näkökulmasta suuri merkitys, minkä vuoksi ohjaus on perusteltua säilyttää.

Ohjausryhmän linjaus omistamiseen, yhtiöt

- Yhtiöiden sekä niiden osien myymistä harkitaan tapauskohtaisesti huolellisen valmistelun jälkeen.
- Yksittäisiä myyntejä ei oteta osaksi sopeutusohjelmaa tulon kertaluonteisuudesta ja toteutumisen epävarmuudesta johtuen.
- Yhtiöiden mahdollisuuksia tuottaa kunnalle tuloa esimerkiksi osinkoja maksamalla tarkastellaan säännöllisesti.

Henkilöstö

Nurmijärvi
– *paremman arjen ilmiö*

Ohjausryhmän linjaus: henkilöstö-teema

- Sopeutuspaketin valmistelussa on tunnistettu Nurmijärven kunnan haasteet henkilöstön saatavuudessa.
- Kunnan pitää pystyä turvaamaan riittävä henkilöstö kaikissa olosuhteissa. Henkilöstön riittävydessä ensisijainen toimenpide on vaikuttaa positiivisesti jo olevan henkilöstön jaksamiseen.
- Keskeisenä tavoitteena on lisätä työssäolopäiviä.
- Kunnan henkilöstölinjauksia ja ohjeistuksia päivitetään.
- Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa pidetään ensisijaisen tärkeänä.

Sopeutuksen riittävyys

- Ohjausryhmän sopeutuspakettiin valitsemien keinojen taloudellinen vaikutus sopeutuskaudella on noin 6,8 miljoonaa euroa. Keinot ovat pysyviä, toimintakatetta parantavia kokonaisuuksia. Yksittäisiä myyntivoittoja ei ole sisällytetty keinovalikoimaan.
- Sopeutuksesta vajaaksi jäävä osuus on korvattava veronkorotuksella (arvion mukaan 0,2 %-yksikköä vuonna 2027).
- Keinovalikoiman täytöntöönpanon ja veronkorotuksen jälkeenkin Nurmijärven kunnan on jatkettava tiukkaa taloudenpitoa ja toiminnan jatkuvaa kehittämistä tuottavuuden parantamiseksi esimerkiksi digitalisaatiota hyödyntämällä.

